

עפ"ג 4630/06/21 - מדינת ישראל נגד ד' א'

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט
עפ"ג 4630-06-21 מדינת ישראל נ' א' 03 נובמבר 2021

בפני הרכב כב' השופטים:
י. גריל, שופט עמית [אב"ד]
א. בולוס, שופט
מ. דאוד, שופט
המערער:

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה
ע"י ב"כ עוה"ד שרון איל

נגד
המשיב:

ד' א'
ע"י ב"כ עוה"ד ענת חולי
(מטעם הסגוריה הציבורית)

פסק דין

א. בפנינו ערעור המדינה על החלטת בית משפט השלום בחדרה (כב' השופט מ' גינות) מיום 27.4.2021. ב-ת"פ 48670-11-18, לפיה חויבה המדינה בפיצוי המשיב לפי סעיף 80 של חוק העונשין, התשל"ז-1977.

ב. הנסיבות הצריכות לעניין הן בתמצית אלה:

ביום 21.11.2018 הגישה המדינה כתב אישום כנגד המשיב, יליד 2000, לפיו המשיב והמתלוננת ניהלו מערכת יחסים רומנטית שנמשכה כ-7 חודשים, במהלכם אף התגוררו שניהם בבית הוריו של המשיב בחדרה.

ביום 19.11.2018 בסמוך לשעה 03:30 לפנות בוקר, בחצר הבית, התעורר ויכוח בין המשיב למתלוננת, על רקע כעסו על כך שהמתלוננת סיפרה לחברותיה על התנהגותו.

נטען בכתב האישום, כי במהלך הוויכוח, תקף המשיב את המתלוננת בכך שסטר לה על פניה, זרק אותה על הרצפה ובעט בראשה, והיא עזבה את המקום.

לאחר מספר דקות, שבה המתלוננת למקום לחפש את האוזניות שלה שנפלו, ואז הפך המשיב הוראה חוקית בכך שיצא מחצר ביתו לעבר הרחוב הסמוך למרחק עשרות מטרים מביתו, על אף שהוא שהה באותה עת במעצר בית מלא ומוחלט בבית הוריו (היציאה הנ"ל לא הייתה ב"שעות ההתאוררות").

נטען, כי אז, ברחוב, שב ותקף המשיב את המתלוננת בכך שבעט מספר פעמים בברכו בפניה, בעט בה, נתן לה מכות אגרופ, הטיח ראשה ברכב, ודחף אותה על מכוניות שחנו במקום.

כתוצאה מהתקיפה אפה של המתלוננת דימם באופן משמעותי ונגרמה לה חבלה חמורה של שבר באף.

כתב האישום ייחס למשיב את העבירות הבאות: הפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287(א) של חוק העונשין, חבלה חמורה לפי סעיף 333 של חוק העונשין, ותקיפה סתם לפי סעיף 379 של חוק העונשין.

ג. בישיבה שהתקיימה ביום 23.12.2018 אישר המשיב כי הוא והמתלוננת היו חברים עובר לאירוע, ולאחר שנפרדו המתלוננת הגיעה לביתו, אולם הוא כפר בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, ולכן התיק נקבע לשמיעת הוכחות.

בישיבת ההוכחות שהתקיימה ביום 27.3.2019 העידה המתלוננת.

בעדותה מסרה המתלוננת גרסה שונה מזו שמסרה בשתי הודעותיה הראשונות במשטרה, כשלפי גרסתה בעדותה, היא הגיעה לביתו של המשיב, והתפתח ביניהם וויכוח. לדבריה, היא דחפה את המשיב והוא ניסה לעצור אותה וגם דחף אותה, אך לא יותר מזה. לדבריה, נגרם לה סדק באף, כשיצאה מבית המשיב, עקב נפילה.

המתלוננת הודתה, כי בבית החולים מסרה שהותקפה על ידי המשיב, וכך גם מסרה לשוטר שהגיע לבית החולים, וגם בהודעתה במשטרה לאחר שחרורה מבית החולים.

נוכח דבריה אלה של המתלוננת, ביקשה ב"כ המדינה להכריז עליה כעדה עוינת, ולהגיש את שלוש הודעותיה (ת/1 - ת/3), ובית משפט קמא נעתר לביקשה.

בהמשך עדותה מסרה המתלוננת, כי מה שמסרה בהודעתה הראשונה היה שקר, וכי בהודעתה השנייה "ככה ככה", ובפעם השלישית, כחודש לאחר ההודעה הקודמת, באה למשטרה ואמרה שהפגיעה באף לא נגרמה באשמת המשיב.

בהמשך עדותה מסרה המתלוננת, כי החבלות מהן סבלה ושתועדו בתמונות הן "חבלות שאני גרמתי לעצמי" (עמ' 8 לפרוט', ש' 12-13), ועוד אמרה, שהפגיעה באף נגרמה מכך שנתקעה בקיר (עמ' 8 לפרוט', ש' 18-19).

בסיום אותה ישיבה ביקשה ב"כ המשיב לקבוע מועד לתזכורת, על מנת שתוכל להיפגש עם ראש שלוחת תביעות.

ד. ביום 10.4.2019 התקיימה ישיבה נוספת בפני בית משפט קמא, במסגרתה הודיעה ב"כ המדינה, שבכוונתה להמשיך בניהול ההליכים בתיק, וביקשה להעיד את כל עדי התביעה, למרות שב"כ המשיב הסכימה להגשת כל חומר התביעה.

ביום 18.4.2019 התקיים דיון בתיק המעצר בבקשה לעיון חוזר שהגיש המשיב. בית משפט השלום (כב' השופט א' אחטר) החליט שלא להורות על שחרור המשיב, על אף שהמתלוננת שינתה את גרסתה בתיק העיקרי, אך הורה על קבלת תסקיר מעצר משלים.

ה. בתאריך 23.5.2019 התקיימה ישיבה בפני בית משפט קמא, במסגרתה העידו השוטר רס"ר אריה אבן, מר רפאל בן גיגי המשמש כפקיד קבלת חולים במיון בבית החולים הלל יפה, מר טל בירן המשמש כעובד סוציאלי בבית החולים, השוטר רס"ל בן שטרן, שגבה את הודעת המתלוננת בבית החולים, והרופא ד"ר דניאל שפר, שערך את התעודה הרפואית בבית החולים.

בתאריך 2.6.2019 העידה בפני בית משפט קמא השוטרת סמ"ר ולריה יבלונקו, שגבתה את הודעתה השלישית של המתלוננת.

לאחר עדות השוטרת, העלה המשיב את הטענה, כי אין להשיב לאשמה.

בית משפט קמא שמע את טיעוני הצדדים, והחליט לדחות את הטענה, לפיה אין להשיב לאשמה (עמ' 29 לפרוט'). בהמשך אותה ישיבה, נשמעה עדות המשיב.

בתום הישיבה, החליט בית משפט קמא לקבוע את התיק לשמיעת סיכומים בעל-פה, ונעתר לבקשת ב"כ המשיב לביטול האיזוק האלקטרוני וכל תנאי מעצר הבית בהם נתון המשיב (עמ' 35 לפרוט').

ערר שהגישה המדינה לבית משפט המחוזי (עמ"ת (מחוזי חיפה) 4519-06-19) בעניין ההחלטה לבטל את האיזוק האלקטרוני ותנאי המעצר - התקבל, הואיל והחלטת בית משפט קמא לא הייתה מנומקת.

ביום 13.6.2019 הגישה המדינה את סיכומיה בכתב וב"כ המשיב סיכמה בעל-פה.

ו. ביום 20.6.2019 ניתנה הכרעת הדין על ידי בית משפט קמא, לפיה זוכה המשיב מהעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, הואיל ובית משפט קמא נתן אמון מלא בגרסת המתלוננת שנשמעה בבית המשפט.

בית משפט קמא כתב, כי תיאור התקיפה החמורה על ידי המתלוננת בגרסתה הראשונית, אינו מתיישב עם היעדר סימני חבלה על גופה, למעט הפגיעה באף, אשר לדבריה בבית המשפט, נגרמה כתוצאה מפגיעה בקיר.

בנוסף, נתן בית משפט קמא משקל לכך שלא נגבתה עדות מחברתה של המתלוננת שהתלוותה אליה לבית החולים, לכך שלא בוצע עימות בין המתלוננת לבין המשיב, וכן לכך שהטלפון הנייד של המתלוננת לא נבדק.

ז. ביום 30.10.2019 הגיש המשיב בקשה לפסיקת פיצוי על הוצאות הגנתו ומעצרו לפי סעיף 80 של חוק העונשין, מן הטעם שלא היה יסוד לאשמה, שכן לטענת ב"כ המשיב, כבר בתחילת החקירה בתיק עלו תמיהות באשר לסתירות בין שתי הודעותיה של המתלוננת (ת/1 ו-ת/2), אך למרות סתירות אלה, המשטרה לא ביצעה את כל הפעולות הנדרשות להגיע לחקר האמת, ובית משפט קמא עמד בהכרעת הדין על מחדלי החקירה של המשטרה.

ב"כ המשיב טענה, שגם לאחר שהמתלוננת הגיעה למשטרה ביום 13.12.2018 וביקשה לחזור בה מתלוננתה, נותרה המדינה בעמדתה, לפיה יש לעצור את המשיב עד תום ההליכים, על אף הספק הממשי לגבי הנתען בכתב האישום.

הוסיפה וטענה ב"כ המשיב, כי גם לאחר עדות המתלוננת, שבית משפט קמא קבע בהכרעת הדין שהיא אמינה, עמדה המדינה על הבאת כל עדי התביעה, על אף הסכמת ב"כ המשיב להגשת כל חומר הראיות הקיים, ובכך נגרם עינוי דין למשיב, מה עוד, שאותם עדים לא מסרו מעבר לנמסר על ידם במשטרה.

המשיב העיד בפני בית משפט קמא, ובגרסתו לא נפלו סתירות או תמיהות.

ב"כ המשיב ציינה, כי בסופו של יום קבע בית משפט קמא בהכרעת הדין שלא היה יסוד לאשמה, וכי חקירת המשטרה נוהלה באופן רשלני.

בנוסף טענה ב"כ המשיב, שקיימות גם נסיבות אחרות המצדיקות הטלת פיצוי, שכן בקשת המעצר בתיק השפיעה באופן משמעותי על ההליך השיקומי שעבר המשיב במסגרת תיק אחר שהתנהל נגדו, כך ששירות המבחן סבר (בתיק האחר) שלא ניתן ליתן בו אמון, נוכח הפרת מעצר הבית בו היה נתון, ונוכח העובדה שיוחסה לו תקיפה חמורה של המתלוננת. בנוסף, בשל התנאים המגבילים, לא יכול היה המשיב לחזור ולתפקד בצורה נורמטיבית בקהילה, והוא הורשע בתיק האחר חרף היותו אז התיק הראשון והיחיד שהוגש נגדו וחרף גילו הצעיר בעת ביצוע העבירה בתיק האחר.

ב"כ המשיב ציינה, כי המשיב היה עצור בגין האירוע מושא כתב האישום 40 יום מאחורי סורג וברית, 206 ימים במעצר בית מלא באיזוק אלקטרוני, למעט יציאה לפגישות בשירות המבחן, כשלבדבריה, המשיב הקפיד על תנאי שחרורו והמדינה לא פנתה לבית המשפט בדבר הפרה כלשהי מצדו.

ב"כ המשיב עתרה לפסיקת פיצוי של ₪ 16,440 בגין המעצר מאחורי סורג וברית, ו-₪ 84,666 בגין מעצר הבית.

ח. ביום 2.12.2019 הוגשה תגובת המשיבה לבקשה לפסיקת פיצויים, במסגרתה נטען, כי המשיב לא הוכיח עילה להגשת הבקשה, הואיל ועובר להגשת כתב האישום היו בידי המדינה ראיות לכאורה טובות ומספיקות להוכחת כתב האישום, ודי היה בראיות אלה כדי ליצור אצל תובע סביר צפי להרשעה.

לטענת המדינה, כתב האישום כנגד המשיב התבסס על 7 אדנים: הודעותיה של המתלוננת, עדות פקיד המיון בבית החולים, הקלטת השיחה בין נציג בית החולים למשטרה אודות אירוע התקיפה עליו דיווחה המתלוננת, עדות העובד הסוציאלי מבית החולים שהמתלוננת מסרה לו כי הותקפה, עדות השוטר שגבה את הודעת המתלוננת בבית החולים, עדות הרופא שערך את התעודה הרפואית, וכתמי הדם על חולצתה של המתלוננת ועל המדרכה, העולים בקנה אחד עם גרסתה הראשונית של המתלוננת.

המדינה טענה, כי אין בזיכוי לכשעצמו כדי להצביע על כך שההחלטה על הגשת כתב האישום הייתה שגויה, או בלתי סבירה.

עוד טענה המדינה, שלא התקיימו אצל המשיב נסיבות מיוחדות בגין ראוי לשפוטו בגין המעצר בו היה נתון, ולא הוכח כי תוצאות ההליך האחר הושפעו מן ההליך בתיק שהתנהל בבית משפט קמא.

לפיכך עתרה המדינה לדחיית בקשת המשיב לפסיקת פיצוי.

ביום 3.3.2020 התקיים דיון בפני בית משפט קמא בבקשת הפיצוי של המשיב לפי סעיף 80 של חוק העונשין, וביום 27.4.2021 ניתנה ההחלטה מושא הערעור שבפניו.

ט. בהחלטה מיום 27.4.2021 החליט בית משפט קמא, כי על המדינה לפצות את המשיב בסכום של 50,000 ₪ בגין תקופת מעצרו ובגין מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

בית משפט קמא דחה את טענת המשיב, לפיה לא היה מקום להגשת כתב האישום הואיל והמתלוננת התייצבה במשטרה וביקשה לחזור בה מהודעתה הראשונה, וזאת משום שבחומר הראיות מצויה הייתה הודעתה הראשונה של המתלוננת, שהפלילה את המשיב, ולכן היה על המדינה למסור את ההכרעה במהימנות המתלוננת לידי בית המשפט.

עם זאת כתב בית משפט קמא בהחלטתו, כי לאחר שהמתלוננת העידה בבית המשפט והסבירה מה הביא אותה להפליל את המשיב, היה על המדינה לחזור בה מכתב האישום, במיוחד נוכח העובדה שלא נגרם למתלוננת שבר באף.

ב"כ המשיב הסכימה להגשת כל חומר הראיות שהיה בידי המדינה בהסכמה, אך המדינה דחתה הצעה זו, כשלמעשה, לא היו בידיה ראיות לתמוך בגרסתה הראשונה של המתלוננת. לפיכך, סבר בית משפט קמא, שבשלב זה היה מקום שהמדינה תחזור בה מן האישום.

בית משפט קמא ציין, כי נקבע בפסיקה, שכאשר מגיע בית המשפט למסקנה במהלך שמיעת הראיות

בתיק, שאין עוד מקום להמשך ניהול ההליך הפלילי, אזי מאותו שלב קמה הזכאות לפיצוי, שכן באותו שלב הייתה המדינה צריכה להפעיל את שיקול דעתה נוכח מצב הראיות, והיה ראוי שתחזור בה מן האישום.

נוכח האמור קבע בית משפט קמא, כי המשיב זכאי לפיצוי בסכום של 50,000 ₪ עבור תקופת מעצרו ובגין מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

נציין, כי ביצוע תשלום הפיצוי למשיב מעוכב לפי החלטת כב' הנשיא ר' שפירא מיום 22.7.2021.

י. המדינה ממאנת להשלים עם החלטת בית משפט קמא מיום 27.4.2021 וערעורה מונח בפנינו.

עיקרי טענותיה של המדינה בערעורה הם אלה:

1. התשתית הראייתית עובר להגשת כתב האישום יצרה סיכוי סביר להרשעת המשיב, ואכן בית משפט קמא קבע בהחלטתו, כי אין לקבל את טענת המשיב שלא היה מקום להגשת כתב האישום (עמ' 60 של ההחלטה).

2. באשר לעילה השנייה המאפשרת פיצוי לפי סעיף 80, שהיא "נסיבות אחרות המצדיקות מתן פיצוי", קבע בית משפט קמא, כי לאחר שהמתלוננת העידה והוכרזה עדה עוינת, היה על התביעה לחזור בה מכתב אישום ולא להעיד את יתר העדים. אולם, המדינה סבורה שזו קביעה שגויה, הואיל והתופעה שבת זוג של נאשם חוזרת בה מהודעתה במשטרה והופכת לעדה עוינת - אינה חריגה כלל, ותיקים רבים מסוג זה מסתיימים בהרשעה, כאשר הסיבות לחזרתה של מתלוננת מגרסתה הראשונית הן לעיתים פחד, לחץ משפחתי, אי-נעימות להעיד נגד בן הזוג, או שיקולים כלכליים שונים.

המדינה סבורה, שהיו בידיה ראיות לכך שגרסתה הראשונית של המתלוננת היא האמיתית, הואיל והיא מסרה אותה לעו"ס בית החולים, לפקיד הקבלה, ולשוטר בן שטרן בבית החולים.

3. החלטת בית משפט קמא מרוקנת מתוכן את משמעות המושג "עד עוין", שכן לדעת בית המשפט, מעת שעד מרכזי הופך לעוין, על התביעה לחזור בה מכתב האישום. זאת ועוד, בית משפט קמא דחה את טענת המשיב, שאין להשיב לאשמה, הואיל והוא היה סבור שיש די ראיות בתיק כדי לחייב את המשיבה להשיב לאשמה.

4. כב' השופט א' אחטר שדן בתיק המעצר, החליט על המשך המעצר באיזוק אלקטרוני, גם לאחר שהמתלוננת העידה וחזרה בה מגרסתה הראשונית.

גם לאחר שבית משפט קמא החליט לשחרר את המשיב מן האיזוק האלקטרוני ללא כל נימוק, קיבל בית המשפט המחוזי (כב' השופט נ' סילמן) את הערר והשיב את המשיב לתנאי איזוק אלקטרוני, ומכאן שהמשך מעצרו של המשיב באיזוק אלקטרוני נבחן על ידי בית המשפט המחוזי.

5. שגה בית משפט קמא שפסק פיצוי עבור כל תקופת המעצר מאחורי סורג ובריאח והמעצר באיזוק אלקטרוני, וזאת כאשר לפי קביעתו עילת הפיצוי התגבשה רק לאחר עדותה של המתלוננת בפניו ביום 27.3.2019.

זאת ועוד, הואיל ולא היה מדובר במעצר ממש, אלא בפיקוח אלקטרוני, הרי שגם אם סבר בית משפט קמא שיש לפצות את המשיב, היה עליו להפעיל את הסמכות במשורה, שכן שלילת חירותו של אדם המצוי בתנאי מעצר בפיקוח אלקטרוני אינה זהה לשלילת חרותו של אדם הנתון במעצר מאחורי סורג ובריאח.

לפיכך, עותרת המדינה לקבלת הערעור ולביטול הפיצויים אותם חויבה לשלם למשיב.

יא. בהתאם להחלטת האב"ד מיום 17.6.2021, התבקשה ב"כ המשיב להגיש תמצית טיעון בכתב, וזו אכן הוגשה ביום 1.7.2021.

בטיעון בכתב טוענת ב"כ המשיב, כי יש להורות על דחיית הערעור, כאשר עיקרי טענות ב"כ המשיב הם אלה:

1. בישיבת 27.3.2019, לאחר שהמתלוננת העידה, ביקש המשיב, שיוגש כל חומר הראיות מטעם המדינה, וכי הוא יטען שאין להשיב לאשמה, אולם המדינה התנגדה, ועמדה על הבאת העדים מטעמה ואף זימנה עדה נוספת (השוטרת ולריה יבלונקו) שלא נכחה בעת ביצוע העבירה הנטענת. המדינה גם סירבה באותה נקודת זמן להסיר את תנאי המעצר של האיזוק האלקטרוני, ובחרה להתעלם מן הראיות שבתיק, מאמירות ברורות של בית משפט קמא, שהבהיר שאין לו סיבה שלא להאמין למתלוננת, וכן מאמירות ברורות של ב"כ המשיב, כי המדינה פוגעת בהתנהלותה ללא הצדקה במשיב. לדעת ב"כ המשיב, באותו שלב, היה ברור לכל בר דעת שיש סיכוי רב כי המשיב יזוכה, ולפיכך יש בהתנהגות המדינה באותו שלב משום התעמרות במשיב.

2. אין המדובר בעניינו במתלוננת המשנה את גרסתה בפני בית המשפט, שכן היא שינתה את גרסתה בהודעתה השנייה ובהודעתה השלישית במשטרה, כאשר בהודעה השלישית ביקשה היא לחזור מתלונתה בטענה שהתלונה שקרית.

לדעת ב"כ המשיב, לאחר שהיא הסכימה להגשת כל חומר הראיות שבידי המדינה, היה די בכך כדי לשקול חזרה מכתב האישום, או למצער, להסיר את התנאים המגבילים בהם היה נתון המשיב.

3. החלטת בית משפט קמא כלל אינה מתייחסת לכך שהמתלוננת הוכרזה כעדה עוינת, אלא לכלל נסיבות המקרה, שהיה בהן כדי להצדיק חזרה מכתב האישום לאחר שמיעת עדות המתלוננת.

4. קבלת הערר בעניין תנאי האיזוק האלטרנטי על ידי בית המשפט המחוזי הייתה מטעמים טכניים, שכן החלטת בית משפט קמא לא הייתה מנומקת, והתיק הוחזר על מנת שתינתן הנמקה.

5. לדעת ב"כ המשיב, בית משפט קמא קבע חד-משמעית שלא היה יסוד לאשמה, וזיכה את המשיב בשל מתן אמון מלא בעדות המתלוננת בבית המשפט, ובשל כך שתיאור התקיפה על-ידה אינו מתקבל על הדעת, וכן בשל מחדלי חקירה בתיק.

6. כאשר הוגש כתב האישום בתיק דנן, היה המשיב נתון במעצר בית לילי בלבד, בגין תיק אחר. שירות המבחן בתיק האחר לא נתן אמון במשיב, הואיל והוא ראה את המשיב כמי שהפר את התנאים בהם שהה במעצר בית לילי, ובנוסף משום שמדובר באדם אלים שפגע קשות בחברתו לשעבר. לטענת ב"כ המשיב, בשל כך הורשע המשיב בתיק האחר חרף היות התיק באותה עת התיק היחיד והראשון כנגד המשיב, וחרף גילו הצעיר בעת ביצוע העבירה בתיק האחר.

7. במהלך תקופת המעצר והאיזוק האלקטרוני, המשיב לא יכול היה לסייע להוריו בפרנסת המשפחה, והוריו אף נאלצו לפקח עליו 24 שעות, ונמנע מכל בני המשפחה לארח חברים במשך תקופה ממושכת.

מוסיפה ב"כ המבקש, כי המשיב הקפיד על תנאי שחרורו, והמדינה לא פנתה ולו פעם אחת לבית המשפט כדי להודיע על הפרה מצדו.

8. בית משפט קמא פסק בסופו של יום פחות ממחצית הפיצוי שהתבקש לפסוק, כך שלא ניתן לטעון שהפיצוי נפסק בגין כל תקופת מעצרו.

לפיכך טוענת ב"כ המשיב, כי יש לדחות את ערעור המדינה.

יב. בדיון שהתקיים בפנינו בתאריך 14.10.2021 חזרה ב"כ המדינה על טענותיה שנכתבו בהודעת הערעור, והיא הדגישה שחזרתה של מתלוננת מהודעתה במשטרה אינה נדירה כאשר מדובר בעבירת אלימות במשפחה, ולא ייתכן שבכל תיק שבו המתלוננת חוזרת מגרסתה הראשונית, המדינה תחזור בה מכתב האישום.

לטענתה, התביעה הפעילה שיקול דעת, וסברה שנוכח האינטרס הציבורי, יש להמשיך בניהול ההליך.

עוד הוסיפה ב"כ המדינה, כי הפגיעה בחירותו של אדם הנתון באיזוק אלקטרוני פחותה במידה משמעותית מן הפגיעה במי שנתון במעצר מאחורי סורג וברית, וככל שאכן נפסק פיצוי במקרה זה, הרי על הפיצוי להיות סמלי, אולם בית משפט קמא פסק פיצוי הגבוה מהסכום המרבי ליום (411 ₪) עבור 80 ימי איזוק אלקטרוני.

ב"כ המדינה הדגישה, כי לדעת המדינה, לא מגיע כלל פיצוי למשיב, ועצם העובדה שהמשיב זוכה בסופו של יום, אין די בה כדי לזכותו בפיצוי לפי סעיף 80 של חוק העונשין. לטענתה, יש בפסיקת פיצוי במקרה זה כדי לרפות את ידיה של התביעה במקרים בהם מתלוננות בעבירות אלימות במשפחה תחזרנה בהן מתלונותיהן.

יג. מנגד, ב"כ המשיב חזרה על טענותיה שבכתב והוסיפה, כי לא מדובר בתיק תקיפה "קלאסי", הואיל ולא מדובר במי שמנהלים משק בית משותף, אלא הם היו בעבר חברים.

לטענתה, בתיק מושא הערעור הייתה התעמרות במשיב מצד המדינה, וכל בקשה מטעם המשיב נתקלה לדבריה ב"קיר אטום". לטענתה, היא הסכימה לניהול התיק עד תום, ואולם, אין זה ברור מדוע צריך היה המשיב להיות במעצר נוכח הבעייתיות שהתעוררה בתיק.

עוד נטען, כי המשיב נפגע מהתנהלות המדינה הואיל ובתיק האחר לא היה באפשרות המשיב להשתתף בקבוצה הטיפולית שהציע שירות המבחן בגלל היותו נתון במעצר באיזוק אלקטרוני.

לטענתה, קיימת פסיקה שכאשר סניגור מסכים להגשת כל חומר הראיות שבתיק אין עוד טעם בהשלמת חקירת העדים בבית המשפט שאין בה כדי לשנות דבר.

לטענת ב"כ המשיב, המתלוננת הייתה עדה מאוד אמינה, שהבינה את שעשתה, והסבירה מדוע עשתה זאת, ובית משפט קמא האמין לדבריה בעדותה.

לטענתה, בית משפט קמא לא נעתר למלוא בקשת הפיצוי של המשיב, אלא פסק 50,000 ₪ מבלי לפרט כיצד נעשה החישוב.

ב"כ המשיב סבורה, שבתיק מושא הערעור לא הייתה צריכה המדינה להתעקש על המשך המעצר באיזוק אלקטרוני, אלא להפעיל שיקול דעת.

יד. לאחר שנתנו דעתנו להחלטת בית משפט קמא מיום 27.4.2021, להכרעת הדין מיום 20.6.2019, לפיה זוכה המשיב מן העבירות שיוחסו לו בכתב האישום, לטיעוני הצדדים בעניין פסיקת הפיצוי בפני בית משפט קמא, ולטיעוניהם של ב"כ הצדדים בפנינו, הן בכתב והן בעל-פה, סבורים אנו שדין ערעור המדינה להתקבל.

טו. באשר לפסיקת פיצוי על מעצר בשל זיכוי קובעת הוראת סעיף 80(א) של חוק העונשין:

"משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור."

אולם, עצם זיכוי של נאשם אין די בו כדי לזכותו בפיצוי לפי סעיף זה, כפי שכתב כב' השופט ד' מינץ ב- ע"פ 5851/19 מדינת ישראל נ' אברג'ל, בפסקה 9 (2.2.2020) [להלן: "עניין אברג'ל"]:

"נקודת המוצא של סעיף 80 לחוק היא כי עצם הזיכוי בדין אינו מקנה לנאשם זכות לפיצויים, ועל מנת שזו תקום נדרש קיומה של אחת משתי עילות חלופיות: כי "לא היה יסוד להאשמה" או כי נמצאו "נסיבות אחרות המצדיקות זאת". בהתקיים אחת משתי העילות האמורות יהיה בית המשפט רשאי, אך לא חייב, להורות על פסיקת פיצוי לזכות המבקש (ע"פ 11024/02 מנצור נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 436, 443 (2003); ע"פ 5923/07 שתיאווני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (6.4.2009); עניין כהן, פסקה 11; בכל הנוגע לגלגוליו ולהתפתחותו של סעיף 80 לחוק העונשין, ראו: עניין מור, פסקאות 3 ו-4). בפסיקתו של בית משפט זה נקבע לא אחת כי פסיקת פיצוי לפי סעיף 80 לחוק העונשין הוא בגדר חריג, ופיצוי זה שמור לנסיבות מיוחדות, שכן "הדין בבירור לא בחר בגישה לפיה זיכוי מוביל בהכרח לקבלת פיצוי" (ע"פ 4818/18 הריסון נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (5.8.2019); ראו גם: ע"פ 5097/10 בוגנים נ' מדינת ישראל, פסקה 2 לפסק דינו של השופט י' עמית (15.1.2013) (להלן: עניין בוגנים); ע"פ 1325/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (19.1.2020))." (ההדגשה שלנו)

נציין, שככלל ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בהחלטת הערכאה הדיונית באשר לעצם הזכות לקבלת פיצוי ובאשר להיקף הפיצוי, וזאת כפי שכתב כב' השופט (בדימוס) מ' מזוז ב-ע"פ 2255/15 אנבריה נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (22.3.2016):

"ככלל, שיקול הדעת לגבי הזכות לפיצוי והיקף הפיצוי לפי סעיף 80 מסור לערכאה הדיונית, והתערבותה של ערכאת הערעור בהחלטה בנושא זה תיעשה רק במקרים חריגים. הטעם לדבר הוא שהערכאה הדיונית מצויה לפני ולפנים בפרטי הראיות ובעובדות המקרה, והיא זו שהתרשמה באופן בלתי אמצעי מעדים ומהמבקש, וכן מאופן ניהול המשפט והתנהלות הצדדים במהלך הדיון. לכן נפסק, כי ראוי לתת משקל גם ל"תחושת הבטן" של הערכאה הדיונית בשאלה אם יש הצדקה לפסוק פיצוי לנאשם שזוכה או שכתב האישום בעניינו בוטל (עניין בוגנים, בפסקה 4 לפסק דינו של השופט עמית)."

אולם, סבורים אנו שהמקרה שבפנינו בא בגדרם של אותם מקרים חריגים בהם מוצדקת התערבותה של ערכאת הערעור בהחלטת הערכאה הדיונית באשר לפסיקת פיצויים לפי סעיף 80 לחוק העונשין. את טעמנו לכך, נביא

להלן.

טז. בענייננו, קבע בית משפט קמא, כי העילה הראשונה שבסעיף הנ"ל, דהיינו, ש"לא היה יסוד לאשמה", אינה מתקיימת, וזאת מן הטעם (פסקה 19 של ההחלטה):

"... כי במקרה זה אין לקבל את הטענה כי לא היה מקום להגשת כתב האישום וזאת אף כי המתלוננת התייצבה בתחנת המשטרה וחזרה בה מן ההודעה הראשונה, שכן בחומר הראיות היה בידי המאשימה את הודעתה הראשונה אשר הפלילה את הנאשם בתקיפתה והיה על המאשימה למסור את ההכרעה בעניין מהימנות גירסתה של המתלוננת לידי בית המשפט.

המדינה, כמובן, אינה מערערת על קביעה זו.

יז. ואולם, באשר לעילה השניה, דהיינו, שקיימות "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" קבע בית משפט קמא בהמשך (שם):

"עם זאת, שעה שהעידה המתלוננת בבית המשפט ומשהסבירה המתלוננת מה גרם לה להפליל את הנאשם, היה על המאשימה לחזור בה מכתב האישום. יתר על כן, מן העדויות הרפואיות אשר היו בידי המאשימה ברי הוא כי לא נגרמו לה שברים באף.

הסנגורית באה בהצעה להגיש את כל חומר הראיות אשר היה בידי המאשימה בהסכמה, הצעה שנדחתה על-ידי המאשימה. לא היה בידיה (צ"ל: בידי) ראיות אלו לתמוך בגירסת המתלוננת בגירסה ראשונה. כך שהיה מקום שהמאשימה תחזור בה מן האישום."

כפי שכבר ציינו לעיל, דעתנו שונה, ולהלן נפרט את הטעמים בגינם הגענו למסקנתנו זו.

יח. באשר לעילה "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" כתב כב' השופט ד' מינץ (בעניין אברג'ל, לעיל, בפסקה 11), כי היא: **"מתייחסת למצב שבו נגרם עוול לנאשם שזוכה, על אף שמלכתחילה היה יסוד להגשת כתב האישום נגדו"**.

באשר לקריטריונים לפסיקת פיצוי לנאשם שזוכה בהתאם לעילה זו, כתב כב' השופט מינץ ד' (שם):

"... נקבעו בפסיקה קווים מנחים וקטגוריות כלליות בכל הנוגע להיקפה של עילה זו, אשר מתפרשת על פני שלושה סוגים של עניינים: (1) נסיבות הנוגעות להליך המשפטי עצמו; (2) טיב זיכויו של הנאשם; (3) נסיבות אישיות של הנאשם שזוכה - כגון פגיעה בבריאותו, בשמו

הטוב, במשפחתו וכדומה (ע"פ 4492/01 עשור נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(3) 734 (2003); עניין דבש, עמוד 118; עניין כהן, שם). לצד קטגוריות אלו התפתחו בפסיקה מבחני משנה, וביניהם: התנהלות המשטרה והתביעה (למשל, האם התנהלו באופן זדוני או רשלני); התנהגות הנאשם בחקירתו או במהלך משפט (למשל, האם הנאשם שיקר או שמר על זכות השתיקה); סוג העבירה וחומרתה והעונש לו הנאשם היה צפוי אלמלא זוכה (ע"פ 1442/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לפסק דינו של השופט י' עמית (26.2.2013); עניין מור, פסקה 13).

"

יט. כפי שכתב כב' השופט ד' מינץ (בעניין אברג'ל, בפסקה 11) יש בטיבו של הזיכוי להשפיע על סוגיית פסיקת פיצוי לפי סעיף 80 של חוק העונשין. אולם, סוג הזיכוי אינו חזות הכל, וזאת כפי שכתב כב' השופט מ' חשין ז"ל (בדעת הרוב) ב-ע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 73, 111 (2002):

"לא אמרנו - אף לא נאמר - כי זיכוי טכני או זיכוי מן הספק יביאו בהכרח לשלילת שיפוי או פיצוי מנאשם, אך בה-בעת גם לא נאמר כי זיכוי "מוחלט" יביא מעצמו לפסיקת שיפוי או פיצוי. כל שאומרים אנו אינו אלא זה, שטיב הזיכוי - כל זיכוי, ונסיבות הזיכוי - כל הנסיבות; גם הזיכוי גם הנסיבות שיקולים שלעניין הם לבחינתו של בית-המשפט אם יורה או אם לא יורה על תשלום פיצוי או על שיפוי, ובמקום שבו יורה על שיפוי או פיצוי - על שיעורם של אלה." (ההדגשה שלנו).

דהיינו, אין לשקול רק את סוג הזיכוי, דהיינו, זיכוי טכני או זיכוי מחמת הספק מחד, או זיכוי מלא ומוחלט מאידך, אלא יש לשקול גם את נסיבות הזיכוי.

בענייננו קבע בית משפט קמא בסיפא של הכרעת הדין:

13. כאמור שוכנעתי כי תלונתה של המתלוננת ולפיה הותקפה באכזריות על ידי הנאשם בביתו, אין לה על מה לסמוך וקיבלתי את הסבריה של המתלוננת לכך, בעדותה בבית המשפט.

14. מכל האמור לעיל - החלטתי לזכות את הנאשם מביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

בהכרעת הדין מיום 20.6.2019 לא פירט בית משפט קמא מהו סוג הזיכוי, אולם מעיון בהכרעת הדין, ניתן להיווכח שמדובר, למעשה, בזיכוי מחמת הספק, ולא בזיכוי מוחלט.

הדבר נובע מכך, שמסקנת בית משפט קמא בהכרעת הדין שהביאה לזיכוי, מבוססת בעיקרה על אמון בדברי המתלוננת. העובדה שבהודעותיה של המתלוננת יש גרסאות שונות, ובעדותה בפני בית משפט קמא חזרה מדבריה בשתי הודעותיה הראשונות (ת/1 ו-ת/2) מלמדת, לדעתנו, כי מדובר בזיכוי מחמת הספק (באשר לאפשרות לבחון את סוגי הזיכוי לאור בחינת הכרעת הדין, עיינו בדבריו של כב' השופט א' לוי ז"ל ב-ע"פ 2366/03 עסאף נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(3) 597, 609 (2004) [להלן: "עניין עסאף"]).

למעלה מן הדרוש נציין, שגם אילו היה מדובר בזיכוי מוחלט, הרי שלא היה בכך כדי לשנות ממסקנתנו. אכן, זיכוי מוחלט הוא שיקול בעל משקל נכבד כשבית משפט דן בבקשת נאשם לפסיקת פיצוי לפי סעיף 80 של חוק העונשין, אולם לא כל מקרה של זיכוי מוחלט יצדיק פסיקת פיצוי לנאשם, כפי שעמד על כך כב' השופט א' רובינשטיין ב-ע"פ 1109/09 שיבלי נ' מדינת ישראל, בפסקה י"ג (4.1.2010):

"אשר לזיכוי מוחלט אמנם המחוקק, שיכול היה לומר בפירוש כי כזה מצדיק תשלום פיצויים, לא נקט לשון זו; ובהתאם לכך ולהלכה הנוהגת, כאמור, אין לקבוע קטגורית כי זיכוי מוחלט מקנה לנאשם פיצוי מקופת המדינה. ואולם, ברי כי גם על פי הלכת דבש המדובר בשיקול נכבד..."

ברי כי אופי הזיכוי מהווה שיקול נכבד ב"קדירת השיקולים", אולם אין זיכוי מסוג אחד דומה למשנהו ועל בית המשפט לבחון את טיב הזיכוי עם יתר השיקולים. כך, למשל, אם נקבע באופן חד משמעי כי הנאשם לא עשה כל עיקר את המיוחס לו, או מקרים בהם התרשלה התביעה בבחינת נושא מהותי בתיק, קרוב אנכי להניח כי בית המשפט יפסוק לו פיצויים (ראו עניין דבש בעמ' 117-118; עניין בדליאן בעמ' 878). " (ההדגשה שלנו)

גם בעניין אברג'ל עמד כב' השופט ד' מינץ על כך, שגם כאשר נאשם מזוכה זיכוי מלא ומוחלט עדיין אין הדבר מצדיק פסיקה באופן "אוטומטי" של פיצוי לנאשם בהתאם לעילה השנייה, אלא יש לבחון את הזיכוי המלא נוכח כלל נסיבות העניין (עניין אברג'ל, לעיל, בפסקאות 18-19).

כ. סוגיית קיומו של יסוד סביר להרשעה, צריכה ללוות את התביעה לאורך כל ההליך, ואם מסתבר במהלך ניהול המשפט, שהיסוד הסביר להרשעה איננו קיים עוד, על התביעה לחזור בה מן האישום, ואם אינה עושה כן, ניתן לעתור לקבלת פיצוי לפי החלופה השנייה שבסעיף 80 של חוק העונשין.

המבחן של יסוד סביר להרשעה בתחילת ההליך, בהתאם לחלופה הראשונה, ישים גם לאורך כל ההליך בהתאם לחלופה השנייה שבסעיף 80 של חוק העונשין.

בהחלטתו קבע בית משפט קמא, כי לאחר שהמתלוננת חזרה בה מהודעותיה הראשונות, והסבירה מה הביא אותה להפליל את המשיב, הרי שלא היה מקום להמשיך בניהול ההליך הפלילי (פסקה 19 של ההחלטה), ולכן קבע בית משפט קמא, כי: "כאשר התביעה היתה ערה למצב הראיות, לא הפעילה

את שיקול דעתה והמשיכה את ניהול ההתדיינות עד סופה, כי אז ראוי הוא שתפצה את המבקש על אותן הוצאות שנגרמו לו מהשלב בו ראוי היה שהמאשימה תחזור בה מהאישום" (פסקה 20 של ההחלטה).

אולם, קביעה זו של בית משפט קמא אינה מתיישבת עם דחיית הטענה "אין להשיב לאשמה" (no case to answer) שהעלה המשיב (החלטה בעמ' 29 לפרוט' מיום 2.6.2019), שכן אם סבר בית משפט קמא שהמדינה הייתה צריכה בשלב זה לחזור בה מן האישום, הרי שלא היה מקום לדחות את טענת המשיב ש"אין להשיב לאשמה".

בעניין זה אנו מפנים לדבריו של כב' השופט א' לוי ז"ל **בעניין עסאף** (לעיל, בעמ' 605):

"אציין עוד כי מעיון בפסק-הדין שניתן בעניינו של עסאף, ואשר בסופו הוא זוכה, עולה כי עם תום פרשת התביעה הוא עתר לפטור אותו מלהשיב על האשמה, אולם טענה זו נדחתה, וגם בכך יש כדי להעיד על קיומו של יסוד להאשמה." (ההדגשה שלנו).

לכן, משנדחתה הטענה ש"אין להשיב לאשמה", הרי משתמע שיש למדינה אישום שראוי שהנאשם (המשיב) ישיב עליו, ומשכך לא ניתן לבוא למדינה בטענה, כי החליטה להמשיך בהליכים (נציין, כי ערים אנו לכך, שדי בקיומן של ראיות בסיסיות, אם כי דלות, להוכחת יסודותיה של העבירה המיוחסת לנאשם על מנת לדחות את הטענה כי "אין להשיב לאשמה" (עיינו: ע"פ 405/80 מדינת ישראל נ' **שדמי**, פ"ד לה (2) 757, 763 (1981)), אולם, יחד עם זאת, בדחיית הטענה יש כדי להצביע על קיומו של יסוד להאשמה באותו שלב).

כא. בית משפט קמא סבר שיש להורות על פיצוי המשיב: **"שעה שהעידה המתלוננת בבית המשפט ומשהסבירה המתלוננת מה גרם לה להפליל את הנאשם, היה על המאשימה לחזור בה מכתב האישום. יתר על כן, מן העדויות הרפואיות אשר היו בידי המאשימה ברי הוא כי לא נגרמו לה שברים באף".**

אולם, לאחר שעיינו בחומר הראיות שעמד בפני בית משפט קמא, איננו סבורים שהדברים כה מובהקים.

אכן, בעדותה בפני בית משפט קמא מסרה המתלוננת גרסה הסותרת את הגרסה הראשונית שלה, כשלפי עדותה בבית המשפט החבלות נגרמו אך ורק בגלל מעשיה, ולא בשל מעשי המשיב.

לפי דברי המתלוננת בעדותה, גרסתה הראשונית, לפיה המשיב תקף אותה נבעה בשל כך ש"מאוד כעסתי עליו. עשיתי את זה בכוונה להגיד שהוא תקף אותי" (עמ' 11 לפרוט', ש' 9).

לדברי המתלוננת: **"יצא שנפלתי מחוץ לבית שלו, וזהו. שברתי את האף, נהייה לי סדק"** (עמ' 4 לפרוט', ש' 14-15), וכי לאחר שפנתה לבית החולים הלל יפה, הוזמנה המשטרה על-ידי בבית החולים, ולדבריה: **"סיפרתי להם שם לא כל כך את האמת"** (שם, ש' 17-18).

מייד בהמשך, כשנשאלה המתלוננת כיצד נגרם השבר באף, היא השיבה: **"מההתלהמות שלי ושלו, אני קפצתי עליו והוא ניסה להרגיע אותי, הוא דחף אותי ואז קיבלתי מכה. היה גדר מקיר לבנים. מהדחיפות עפתי על הקיר"** (שם, ש' 20-21).

ניתן לראות, שתוך זמן קצר ביותר, שינתה המתלוננת את גרסתה בעדותה, ובעוד בתחילה אמרה כי נפלה מחוץ לביתו של המתלונן וכך נגרמה החבלה באף (עמ' 4, ש' 14-15), לאחר מכן, אמרה כי הדבר נגרם כתוצאה מהדחיפות והיא נחבלה מקיר הגדר (שם, ש' 20-21),

בהמשך אמרה המתלוננת: **"החבלה באף נגרמה אך ורק בגללי"**, והיא אינה יודעת מדוע רשמו בבית החולים שהיא הותקפה ונהדפה על ידי המשיב (עמ' 5, לפרוט', ש' 31-32), למרות, שלאחר שהיא הוכרזה כעדה עוינת, היא אמרה שהגרסה הראשונית **"היתה עדות שקר"** (עמ' 7 לפרוט', ש' 15), ולדבריה: **"בפעם השנייה (בהודעה השנייה במשטרה - ההערה שלנו) זה היה ככה ככה, ופה אני מציגה לכם את כל האמת"** (שם, ש' 15-16).

כשעומתה המתלוננת עם התמונות שצילמה לאחר האירוע מושא כתב האישום, היא טענה שמדובר ב**"חבלות שאני גרמתי לעצמי"**, וכי החבלה באף נגרמה עקב כך ש**"נתקעתי בקיר"** (עמ' 8 לפרוט').

כאשר נשאלה המתלוננת מדוע לקח לה חודש עד שמסרה גרסה שלישית במשטרה, היא השיבה (עמ' 9 רישא לפרוט'):

"ת. כי אמרתי לעצמי שזה טיפשי מצידי לבוא ולתת עדות שקר וזהו."

ש. למה חודש?

ת. את יודעת, האף שלי היה סגול, הייתי צריכה את השקט הנפשי הזה."

כשנשאלה המתלוננת האם אינה רוצה שהמשיב ישב בכלא היא השיבה: **"אני לא רוצה שישב בכלא, למה? הוא לא עשה משהו שבשבילו הוא צריך לשבת בכלא"** (עמ' 9 לפרוט', ש' 17-18) ובהמשך, משנשאלה האם אמרה שהיא אינה רוצה שהמשיב יהא עצור, היא השיבה: **"אמרתי שרציתי שהוא יעצר ליום אחד."**

כב. נציין, כי בהודעה ת/1 שנגבתה ביום 19.11.2018 בשעה 04:54, בסמוך מאוד לשעה בה נטען בכתב האישום שהאירוע התרחש (בכתב האישום נטען, כי האירוע אירע בסמוך לשעה 03:30), כשהמתלוננת הייתה בבית החולים, היא מסרה שהמשיב: **"תפס לי את הראש ודפק לי אותו ברגל, בעט בי, בעט**

לי בפנים. איגרף אותי והלך משם".

בהודעה השנייה שמסרה המתלוננת במשטרה באותו יום, בבוקר (בשעה 08:41), נכתב מפיה (ת/2, עמ' 2, ש' 42-39):

"הוא (המשיב) פשוט לקח לי את הראש והתחיל לבעוט בי הוא נכנס הביתה אני הלכתי ואז התקשרתי אליו כי האוזניות שלי הוא איבד לי אותם בזמן המכות ואז הוא אמר לי תבואי... ואז הוא יצא החוצה למדרכה ליד הבית שלו והתחיל עוד פעם להתווכח איתי ואז הוא נתן לי ברכיה לפרצוף והתחיל לבעוט בי ולדחוף אותי על מכוניות ובאותו רגע קמתי והלכתי לחברה שלי תהילה."

בהמשך מסרה המתלוננת, כי לאחר שחזרה לקחת את האוזניות, והמשיב תקף אותה שנית, היא נפגעה כתוצאה מהתקיפה: **"כן, יש לי שבר באף ככה אמרו לי בבית חולים"** (שם, בעמ' 3, ש' 65).

בסיום אותה הודעה אמרה המתלוננת: **"אני רוצה לבטל את התלונה"** (שם, ש' 81).

נציין, כי לפי דבריה של המתלוננת בעדותה בבית משפט קמא, בהודעתה השנייה: **"זה היה ככה ככה, ופה אני מציגה לכם את כל האמת"** (עמ' 5 לפרוט', ש' 15-16). כך, שניתן להבין שהמתלוננת מתייחסת לכך שחלק מן הדברים בהודעתה השנייה (ת/2) הם נכונים.

בהודעתה השלישית שמסרה המתלוננת במשטרה, ביום 13.12.2018 (כשלושה וחצי שבועות לאחר האירוע לו טענה בהודעותיה הראשונה והשנייה), היא מסרה (ת/3, ש' 6-3):

"כן הייתה תקיפה כן היו מכות אבל לא כמו שזה היה נראה לא כמו שאמרתי שזה היה נראה, והשבר באף זה כי קיבלתי מכה ולא ממנו... נפרדנו וד' (המשיב) היה הולך עם בנות ואני נורא קינאתי אז האשמתני אותו על השבר באף שזה לא הוא בכלל, וככה רציתי להחזיר לו. לא ידעתי שזה יגיע למצב כזה שהוא יהיה יכנס לכלא לשנה."

באותה הודעה מסרה, כי השבר באף נגרם עקב כך ש"נפלתי על הגדר שמחוץ לבית של ד' וקיבלתי מכה באף" (שם, ש' 47).

כשנשאלה מדוע שינתה את גרסתה, היא השיבה: **"כי הבנתי שהוא הולך להיכנס לשנה לכלא"** (שם, ש' 10).

כג. אמנם, המשיב והמתלוננת לא היו עוד בני זוג במועד האירוע הנטען, ולא קיימו משק בית משותף, אולם

נטען, כי הם התגוררו תקופה מסוימת יחד בבית הוריו של המשיב (עיינו בעמ' 2, ש' 12-11 של ת/5 - הודעת המשיב במשטרה).

המדינה מפנה לכך, שאין זו תופעה חריגה שמתלוננות בעבירות אלימות בין בני זוג חוזרות בהן מן התלונה, במסגרת מה שידוע כ"תסמונת האישה המוכה", ואכן בפסיקה הוכר הדבר, שמתלוננת עשויה לחזור בה מתלונתה, נוכח תלותה בנאשם, או על מנת לשמור על מסגרת הבית והפרנסה, וזאת על אף שבסמוך לאירוע אמרה דברים שונים, ולפיכך שככל שבית המשפט מעדיף את הודעת החוץ של המתלוננת ומוצא לה חיזוק, למשל, עקב הסמיכות בין הודעתה במשטרה לבין קורות האירועים, הרי שהדבר עומד בתכלית סעיף 10א של פקודת הראיות, וניתן לבסס במקרה מעין זה הרשעה (עיינו בדברי כב' השופט (בדימוס) א' רובינשטיין ב-ע"פ 9468/08 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה י"ג (24.6.2009) [להלן: "עניין פלוני"]).

נציין, כי בעניין פלוני הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער (שם), על אף שהמתלוננת והילדים, שנתנו הודעות במשטרה, חזרו בהם מהודעותיהם ומסרו בבית המשפט גרסה שונה. ההודעות הוגשו בהתאם לסעיף 10א של פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, ובית המשפט המחוזי הרשיע את המערער (שם), כשהוא מסתמך על העדפתו לגרסה הראשונית שהשמיעו העדים במשטרה, ובית המשפט העליון דחה את הערעור (שם).

כד. סבורים אנו, שאף לאחר שמיעת עדות המתלוננת, ואף לאחר שמיעת עדות המשיב, הייתה המדינה עדיין רשאית לסבור שיש סיכוי להרשעה, נוכח השוני בין גרסתה של המתלוננת בפני בית המשפט לבין גרסאותיה שתועדו בהודעותיה בסמוך מאוד לאירוע הנטען (ת/1 ו-ת/2).

יש ליתן את הדעת לכך, שההודעה הראשונה (ת/1) נגבתה עוד בבית החולים, כך שבמצב זה, לא ניתן היה לשלול את הסיכוי שבית המשפט יעדיף את אמרתיה הראשונות של המתלוננת, בהתאם לסעיף 10א של פקודת הראיות. יתרה מכך, בעדות המתלוננת בפני בית המשפט יש חוסר עקביות מסוים באשר לגורם החבלה באף, כפי שעמדנו על כך לעיל.

זאת ועוד, בהודעתה השלישית (ת/3) הטעם לחזרתה של המתלוננת מן התלונה היה חששה מכך שהמשיב יאלץ לשאת בעונש מאסר משמעותי בפועל עקב האירוע. בנסיבות כאלה ההתייחסות לחזרת מתלוננת מגרסתה הראשונית נשקלת בזהירות הנדרשת, בהיקש מן הפסיקה הקיימת באשר למצבים בהם בת זוג חוזרת מתלונה בגין אלימות מצד בן זוגה.

כה. נציין, כי בהתאם לפסיקה, בבוא בית המשפט לפסוק פיצוי בהתאם לסעיף 80 הנ"ל, יש ליתן משקל גם לשיקול של החשש מהרתעת המדינה מניהול הליכים פליליים בשל שיקולים כלכליים, וזאת כפי שכתב כב' השופט ד' מין ב-ע"פ 7235/16 כהן נ' מדינת ישראל, בפסקה 8 (11.2.2018):

"במסגרת האינטרס הציבורי של העמדת עבריינים לדין, קיים חשש כי חיוב המדינה בפיצויים

עלול להקשות על הגשמתו המיטבית של האינטרס האמור. במסגרת זו העניק הדין לתביעה הכללית שיקול דעת בהחלטה אם די בראיות הקיימות כדי להקים סיכוי סביר להרשעתו של חשוד ולהעמדתו לדין (סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982). במקרים מסוימים עלול שיקול הדעת הראשוני של התביעה להתברר בדיעבד, לאחר שלב הבירור המשפטי, כשגוי. במקרים אחרים עלולות לחול התפתחויות ראייתיות בשלב המשפט המשנות את התמונה הראייתית מכפי שהייתה ידועה בטרם פתיחת ההליך. ישנם גם מקרים שבהם עשוי בית המשפט להביט על חומר הראיות בדרך שונה מזו של התביעה."

בענייננו, בית משפט קמא ראה בהכרעת הדין את הדברים באופן שונה מכפי שראתה המדינה, ואיננו סבורים שבאותו שלב היה על המאשימה לחזור בה מכתב האישום, הואיל ונוכח המצב הראייתי עליו עמדנו לעיל, רשאית הייתה המדינה לשער שעדיין קיים סיכוי להרשעה.

העובדה שבית משפט קמא סבר אחרת, וקבע ממצא מהימנות בהכרעת הדין, לפיו הוא מאמין לגרסת המתלוננת בעדותה בפניו, ולפיה הייתה היא מעוניינת לנקום במשיב, לאחר שהתברר לה כי הוא יוצא עם אחרות (פסקה 12 של הכרעת הדין), לא הייתה האפשרות הסבירה היחידה לתוצאה שהייתה המדינה צריכה לצפות לה, וזאת נוכח היות גרסת המתלוננת בשתי הודעותיה הראשונות (ת/1 ו-ת/2) סמוכה מאוד לאירוע הנטען, וגרסה דומה מסרה היא גם בפני צוות בית החולים, ואף לעובד סוציאלי של בית החולים סיפרה בשיחה טלפונית, לאחר שעזבה את בית החולים, דברים דומים על אלימות מצד בן זוגה לשעבר (עמ' 19 לפרוט').

כו. בהחלטתו באשר לפסיקת פיצוי לפי סעיף 80 אמנם אָזכר בית משפט קמא (בפסקה 5 של ההחלטה) את מחדלי החקירה שצוינו בהכרעת הדין (בפסקה 12), אולם את הזכאות לפיצוי לא ביסס בית משפט קמא על מחדלי חקירה אלה.

נציין, כי איננו סבורים שמדובר במחדלים חמורים, שיש בהם כדי להצדיק פסיקת פיצוי לפי סעיף 80 של חוק העונשין.

לפיכך, סבורים אנו שבעניינינו אף לא מתקיימת העילה השנייה לפי סעיף 80(א) של חוק העונשין.

כז. לפני סיום נבקש להפנות לדבריו של כב' השופט (בדימוס) ס' ג'ובראן ב-רע"פ 4121/09 עו"ד רותם שגיא נ' מדינת ישראל, בפסקה 19 (2.3.2011):

"חשוב לחזור ולהדגיש כי סעיף 80 נוקט בנוסח כי בית המשפט "רשאי" לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו. המילה רשאי, איננה בגדר סרח עודף מילולי מיותר, היא באה לסייג ולהקנות לבית המשפט שיקול דעת בגדרי סעיף 80, בו שיקולים רבים מתחרים על הבכורה, ולמתן הפיצוי יכולות להיות השלכות רחב שיש להביא בכלל חשבון".

בנסיבות המקרה שבפנינו, כפי שפירטנו לעיל, **איננו** סבורים שמדובר במקרה בו יש להפעיל את הסמכות החריגה בדבר פסיקת פיצוי לפי סעיף 80 של חוק העונשין, וסבורים אנו שנסיבות המקרה **אינן** מצדיקות את פסיקת הפיצוי הנ"ל.

כח. נוכח כל המפורט לעיל, אנו מקבלים את ערעור המדינה, ומורים על ביטול החלטתו של בית משפט קמא מיום 27.4.2021, לפיה חויבה המדינה בפיצוי המשיב לפי סעיף 80 של חוק העונשין.

מזכירות בית המשפט מתבקשת להמציא את העתקי פסק הדין אל:

1. ב"כ המדינה, עו"ד שרון איל, פרקליטות מחוז חיפה (פלילי).
2. ב"כ המשיב, עו"ד ענת חולי (מטעם הסניגוריה הציבורית), בנימינה.

ניתן היום, כ"ח חשוון תשפ"ב, 03 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.

מ' דאוד, שופט

א' בולוס, שופט

י' גריל, שופט עמית
[אב"ד]